

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

по практичному поводженню з автоматом Калашникова «АК-74»
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 262 Правоохоронна діяльність

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
правоохоронної діяльності та
загальноправових дисциплін
Протокол № 1
від 01 вересня 2020 р.

Чернігів – 2020

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА. Методичні вказівки по практичному поводженню з автоматом Калашникова «АК-74» для здобувачів вищої освіти *спеціальності 262 Правоохоронна діяльність* /Укл. Трухан В.В. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій НУ «Чернігівська політехніка», 2020. – 18 с.

Укладач: ТРУХАН ВІКТОР ВЛАДИСЛАВОВИЧ, викладач кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін, полковник у відставці

Відповідальний за випуск: ВЕРЕМІЄНКО СВІТЛАНА ВІКТОРІВНА, старший викладач кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Рецензент: ТАТАРЕНКО ПЕТРО ІВАНОВИЧ – директор підприємства «Обласний стрілецько-спортивний клуб» Чернігівської обласної організації товариства сприяння обороні України

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ: ПРИЗНАЧЕННЯ, ПРИНЦИП РОБОТИ ТА БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ АВТОМАТА КАЛАШНИКОВА	
1.1. РІЗНОВИДИ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ	5
1.2. КЛАСИФІКАЦІЯ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ	5
1.3. АВТОМАТ КАЛАШНИКОВА – ПРЕДСТАВНИК СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ	6
Історія створення	6
Моделі	7
Модифікації	8
1.4. ПРИЗНАЧЕННЯ ТА БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ АВТОМАТА КАЛАШНИКОВА «АК-74»	8
1.5. РІЗНОВИДИ АК	9
1.6. БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ 5,45 мм АВТОМАТА АК-74	11
1.7. ОСНОВНІ ЧАСТИНИ ТА МЕХАНІЗМИ АВТОМАТА	12
1.8. ЗАТРИМКИ ПРИ СТРІЛЬБІ З АВТОМАТА ТА ЇХ УСУНЕННЯ	13
2. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СТРІЛЬБ	15
3. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО КОНТРОЛЮ	16
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	18
ВИСНОВОК	17

ВСТУП

Методичні рекомендації по практичному поводженню з автоматом Калашникова «АК-74» розраховані на здобувачів вищої освіти спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» в межах навчального курсу «Вогнева підготовка».

В цілому практичні заняття з «Вогневої підготовки» передбачають вивчення матеріальної частини вогнепальної зброї, заходів безпеки при поводженні з нею, основ стрільби і вдосконалення навичок стрільби, правильного застосування вогнепальної зброї в реальних умовах службової діяльності, а також прищеплює навички швидкісного приготування до стрільби та ведення влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях з різних положень.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти з метою надання їм методичної допомоги у вивченні матеріальної частини вогнепальної зброї, заходів безпеки при поводженні з нею, надання знань з причин затримки при стрільбі та можливості їх усунення.

Дані рекомендації необхідно застосовувати творчо, залежно від конкретних умов, особливо від рівня підготовки здобувачів вищої освіти і стану матеріально-технічної бази, постійно вишукуючи нові, найбільш ефективні методичні прийоми, що забезпечують підвищення вогневої виучки здобувачів вищої освіти.

1. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ: ПРИЗНАЧЕННЯ, ПРИНЦИП РОБОТИ ТА БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ АВТОМАТА КАЛАШНИКОВА

1.1. РІЗНОВИДИ ЗБРОЇ

Вогнепальна зброя – зброя, у якій для викидання снаряда (міни, кулі) із каналу ствола використовується сила тиску газів, що утворюються під час згоряння металеві вибухової речовини (пороху) або спеціальних горючих сумішей.

Поєднує в собі засоби безпосереднього ураження (снаряд, міна, куля) і засоби метання їх до цілі (гармата, міномет, кулемет, автомат, гвинтівка, пістолет тощо).

Сучасна вогнепальна зброя розподіляється на:

- артилерійську;
- стрілецьку зброю
- гранатомети.

Стрілецька зброя – ствольна зброя для стрільби кулями та іншими уражальними елементами, найбільш масова з усіх видів сучасної зброї.

1.2. КЛАСИФІКАЦІЯ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ

Стрілецьку зброю розрізняють:

за калібром:

- малого (до 6,5 мм);
- нормального (6,5 мм - 9 мм);
- великого (9 мм - 14,5 мм).

за призначенням:

- бойова,
- пристрілювальна,
- учбова,
- спортивна,
- мисливська.

за компоновкою та боєприпасом:

- револьвери,
- пістолети,
- пістолети-кулемети,
- автомати,

- гвинтівки,
- карабіни,
- кулемети та ін.

за типом енергії для виштовхування вражаючого елемента:

- вогнепальна,
- пневматична,
- механічна
- електрична

за шляхом використання:

- ручна (стрілець сам утримує зброю при стрільбі),
- станкова (потребує спеціального станку або установки)

за шляхом обслуговування:

- індивідуальна,
- групова

за ступенем автоматизації:

- неавтоматична (у тому числі однозарядна, магазинна, барабанна),
- самозарядна
- автоматична

за кількістю стволів:

- одноствольна,
- двоствольна
- багатоствольна

за конструкційними особливостями стволу:

- нарізна
- гладкоствольна

1.3. АВТОМАТ КАЛАШНИКОВА – ПРЕДСТАВНИК СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ

Автомат Калашникова є найпоширенішою у світі стрілецькою зброєю, також є найдоступнішим автоматом. Був створений понад 60 років тому російським конструктором старшим сержантом Михайлом Калашниковим.

Може стріляти як чергами, так і окремими пострілами. Відрізняється високою надійністю і простотою обслуговування. Був прийнятий на озброєння Радянської Армії у 1949 році.

Автомати та кулемети системи Калашникова знаходяться на озброєнні у 55 країнах світу.

МОДЕЛІ

- АК (АК-47) – 7,62-мм Автомат Калашникова зразка 1947 року (індекс 56А212)
- АКС – 7,62-мм Автомат Калашникова зразка 1947 року, складаний
- АКН – 7,62-мм Автомат Калашникова зразка 1947 року з кріпленням для прицілу нічного бачення (індекс 56А212Н)
- АКСН – 7,62-мм Автомат Калашникова зразка 1947 року, складаний, з кріпленням для прицілу нічного бачення
- АКМ – 7,62-мм Автомат Калашникова модернізований (індекс 6П1)
- АКМС – 7,62-мм Автомат Калашникова модернізований, складаний (індекс 6П4)
- АКМЛ – 7,62-мм Автомат Калашникова модернізований, з кріпленням для прицілу нічного бачення (індекс 6П1Л)
- АКМН – 7,62-мм Автомат Калашникова модернізований, з кріпленням для прицілу нічного бачення (індекс 6П1Н)
- АКМСЛ – 7,62-мм Автомат Калашникова модернізований, складаний, з кріпленням для прицілу нічного бачення (індекс 6П4Л)
- АКМСН – 7,62-мм Автомат Калашникова модернізований, складаний, з кріпленням для прицілу нічного бачення (індекс 6П4Н)
- АК-74 – 5,45-мм Автомат Калашникова зразка 1974 року (індекс 6П20)
- АКС-74 – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року (індекс 6П21)
- АК-74Н – 5,45-мм Автомат Калашникова зразка 1974 року з кріпленням для НСПУ (індекс 6П20Н)
- АК-74Н2 – 5,45-мм Автомат Калашникова зразка 1974 року з кріпленням для НСПУМ (індекс 6П20Н2)
- АКС-74Н – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року з кріпленням для НСПУ (індекс 6П21Н)
- АКС-74Н2 – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року з кріпленням для НСПУМ (індекс 6П21Н2)
- АКС-74У – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року, укорочений (індекс 6П26)
- АКС-74УН – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року укорочений, з кріпленням для НСПУ (індекс 6П26Н)
- АКС-74УН2 – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року, укорочений, з кріпленням для НСПУМ (індекс 6П26Н2)
- АКС-74УН3 – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року, укорочений, з кріпленням для НСПУ-3 (індекс 6П26Н3)

- АКС-74УБ – 5,45-мм Автомат Калашникова складаний зразка 1974 року, укорочений, безшумний (індекс 6П27)
- АК-74М – 5,45-мм Автомат Калашникова зразка 1974 року модернізований
- АК-101 – 5,56-мм
- АК-102 – 5,56-мм, укорочений
- АК-103 – 7,62-мм
- АК-104 – 7,62-мм, укорочений
- АК-105 – 5,45-мм, укорочений
- АК-107 – 5,45-мм, із збалансованою автоматикою
- АК-108 – 5,56-мм, із збалансованою автоматикою

МОДИФІКАЦІЇ

- АК – 7,62-мм автомат Калашникова зразка 1947 р. (індекс ГРАУ – 56А212)
- АКН – 7,62-мм автомат Калашникова зразка 1947 р. з планкою для установки прицілу нічного бачення (індекс ГРАУ – 56А212Н)
- АКС – 7,62-мм автомат Калашникова зразка 1947 р. з складним прикладом
- АКСН – 7,62-мм автомат Калашникова зразка 1947 р. з складним прикладом і планкою для установки прицілу нічного бачення

1.4. ПРИЗНАЧЕННЯ І БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ АВТОМАТА КАЛАШНИКОВА «АК-74»

5,45-мм автомат Калашникова є індивідуальною зброєю і призначений для знищення живої сили і ураження вогневих засобів противника. Для ураження противника у рукопашному бою до автомата приєднується багнет-ніж.

З автомата ведеться автоматичний або одиничний вогонь. Автоматичний вогонь є основним: він ведеться короткими (до 5 пострілів) і довгими (до 10 пострілів) чергами або безперервно.

Для стрільби і спостереження в умовах природного нічного освітлення до автоматів АК-74Н, АКС-74Н приєднується нічний стрілецький приціл універсальний (НСПУ).

1.5. РІЗНОВИДИ АК

5,45-мм АК-74

Набої 5,45-мм до АК-74

5,45 мм АКС-74

5,45 мм АК-74Н

5,45 мм АКС-74У

1.6. БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ

5,45 мм автомата АК-74

Узятий на озброєння	1974
Калібр, мм	5,45
Кількість нарізів у стволі (зліва вгору направо)	4
Прицільна дальність стрільби, м	1000
Найбільш ефективний вогонь по наземних цілях, літаках, вертольотах і парашутистах на дальності, м	До 500
Зосереджений вогонь по наземних, групових цілях ведеться на дальності, м	До 1000
Види вогню: автоматичний (основний): короткими чергами (до 5 пострілів); довгими чергами (до 10 пострілів); безперервний; поодинокий	
Ємність магазину, патр	30
Для стрільби застосовуються патрони: зі звичайними (зі сталевим осердям) кулями; трасерними кулями; холості патрони	
Вага автомата без багнета-ножа з не спорядженим патронами пластмасовим магазином, кг	3,3
Вага автомата без багнета-ножа зі спорядженим патронами пластмасовим магазином, кг	3,6
Вага багнета з піхвами, г	490

1.7. ОСНОВНІ ЧАСТИНИ ТА МЕХАНІЗМИ АВТОМАТА

ОПИС

1. Ствол зі ствольної коробкою, прицільними пристроями, прикладом та пістолетною рукояткою
2. Кришка ствольної коробки
3. Зворотний механізм
4. Затворна рама з газовим поршнем
5. Затвор
6. Газова трубка зі ствольною накладкою
7. Ударно-спусковий механізм
8. Цівка
9. Магазин
10. Дулове гальмо компенсатор
11. Багнет-ніж та піхви
12. Шомпол
13. Пенал з приналежністю
14. Ремінь
15. Сумка для магазинів
16. Обойми
17. Перехідник
18. Втулка для холостої стрільби

1.8. ЗАТРИМКИ ПРИ СТРІЛЬБІ З АВТОМАТА ТА ЇХ УСУНЕННЯ

Недодавання патрона	Затримка Затвор у передньому положенні, але постріл не здійснено – у патроннику немає патрона
	Причина затримки Забруднення чи несправність магазина Несправність заціпки магазина
	Спосіб усунення Перезарядити автомат і продовжувати стрільбу. При повторенні затримки замінити магазин При несправній заціпці магазина відправити автомат до ремонтної майстерні
Уतिकання патрона	Затримка Патрон кулею уткнувся в казенний зріз ствола, рухомі частини зупинилися у середньому положенні
	Причина затримки Несправність магазина
	Спосіб усунення Утримуючи ручку затворної рами, вийняти патрон, що уткнувся, і продовжити стрільбу. При повторній затримці замінити магазин
Осічка	Затримка Затвор у передньому положенні, патрон у патроннику, курок спущений - постріл не відбувся
	Причина затримки Несправність патрона Несправність ударника або ударно-спускового механізму; забруднення чи застигання мастила (відсутній або малий накол бойка на капсулі) Заклинювання ударника у затворі
	Спосіб усунення Перезарядити зброю і продовжити стрільбу При повторенні затримки оглянути і почистити ударник і ударно-спусковий механізм; при поломці чи зносі ударно-спускового механізму автомат відправити до ремонтної майстерні Від'єднати ударник від затвора і прочистити отвір у затворі під ударником
Невиймання гільзи	Затримка Гільза у патроннику, черговий патрон впирається в нього кулею, рухомі частини зупинилися у середньому положенні

	<p>Причина затримки Брудний патрон або забруднення патронника Забруднення чи несправність викидача або його пружини</p>
	<p>Спосіб усунення Відвести ручку затворної рами і, утримуючи її у задньому положенні, від'єднати магазин і вийняти патрон, що уткнувся. Вийняти затвором чи шомполом гільзу із патронника. Продовжувати стрільбу. При повторенні затримки прочистити патронник і патрони. Оглянути і прочистити від бруду викидач і продовжувати стрільбу. При несправності викидача автомат відправити до ремонтної майстерні</p>
<p>Прихоплення чи невідбиття гільзи</p>	<p>Затримка Гільзу не викинуто із ствольної коробки, вона залишилась в ній попереду затвора або дослана затвором назад у патронник</p>
	<p>Причина затримки Забруднення частин, що труться, газових шляхів або патронника Забруднення чи несправність викидача</p>
	<p>Спосіб усунення Відвести ручку затворної рами назад, викинути гільзу і продовжити стрільбу При повторенні затримки почистити газові шляхи, частини, що труться, і патронник; частини, що труться, змастити. За несправністю викидача автомат відправити до ремонтної майстерні</p>
<p>Недохід затворної рами у переднє положення</p>	<p>Затримка Затворна рама зупинилася в одному із середніх положень</p>
	<p>Причина затримки Зламана зворотна пружина</p>
	<p>Спосіб усунення Замінити пружину (у бойовій обстановці передню частину пружини повернути заправленим кінцем назад і продовжувати стрільбу)</p>

2. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СТРІЛЬБ

Безпека при стрільбі забезпечується чіткою організацією, безумовним виконанням вимог Курсу стрільб і встановлених заходів безпеки, високим станом дисципліни здобувачів вищої освіти.

Особи, які не засвоїли заходів безпеки, до стрільби та їх забезпечення не допускаються.

Дозвіл на відкриття вогню дає керівник стрільб. Вести вогонь у тирі (на стрільбищі) дозволяється тільки після сигналу «Вогонь». Стрільба зупиняється по команді «Відбій» або «Стій! Припинити вогонь». Від команди «Відбій» до команди «Вогонь» забороняється будь-кому перебувати на вогневому рубежі, підходити та торкатися зброї і боєприпасів, що там розташовані.

Ведення вогню повинно бути терміново припинено кожним стрільцем самостійно або за командою керівника у випадках:

- появи людей, машин, тварин у зоні вогню, низько літаючих літаків чи вертольотів над районом стрільб;
- виникнення пожежі від стрільби;
- підняття білого прапора (включення білого ліхтаря) на командному пункті;
- втрати орієнтиру під час нічних стрільб.

Категорично забороняється:

- виймати зброю з кобури без дозволу керівника стрільб;
- направляти зброю (незалежно від того, заряджена вона чи ні) в бік людей та місць, де вони можуть з'явитись;
- заряджати зброю бойовими та холостими патронами до команди керівника стрільб;
- відкривати та вести вогонь без команди керівника стрільб у небезпечних напрямках, із зіпсованої зброї, зіпсованими боєприпасами та коли піднято білий прапор (ліхтар) на командному пункті стрільбища (тира);
- залишати зброю на рубежі відкриття вогню.

3. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО КОНТРОЛЮ

1. Порівняльна характеристика та бойові властивості автоматів Калашникова різних модифікацій.
2. Призначення та будова частин і механізмів, принцип роботи автомата Калашникова.
3. Елементи спорядження автомата, що входять до комплекту АКС-74У, АК-74, АКМ.
4. Порядок чищення та змащення зброї.
5. Догляд за зброєю, її огляд та зберігання.
6. Затримки при стрільбі з АКС-74У, АК-74, АКМ.
7. Приведення зброї до нормального бою.
8. Основні конструктивні та тактико-технічні параметри автоматичної зброї нового покоління.
9. Додаткове навісне спорядження та пристрої для відстрілу гранат різного призначення (ГП-25).

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Балик А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.
2. Василенко В. В., Дзюба В. М., Оқунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навчальний посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2003. 272 с.
3. Вогнева підготовка : Навч.-метод. посіб. / С. П. Максимов, О. В. Запорожанов, О. Г. Шкапа та ін.- К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006.-108 с.
4. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник /С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.
5. Ершов Д. И. Организация и методика проведения учебных стрельб из пистолета Макарова и автомата Калашникова: Учебно-методическое пособие/ МВД СССР. – М., 1973.
6. Жук А. Б. Стрелковое оружие - М.: Воениздат, 1992.-735с.
7. Застосування вогнепальної зброї працівниками органів внутрішніх справ : Посібник / В.О.Сніжко, В.В. Черней, А.В. Юрченко та ін. – К.: НАВСУ, 2004. – 176 с.
8. Новіков В. В., Чистоклетов Л. Г., Алембець М. М. Застосування вогнепальної зброї працівниками міліції: навчально-практичний посібник. Львів: ЛІВС,1998. 165 с.
9. Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.
10. Руководство по 5,45мм автомату Калашникова АК74, АКС74, АКС74У.- М.: Воениздат, 2001. – 400 с.

ВИСНОВОК

Тверді знання призначення, бойових можливостей і будови зброї та боєприпасів, принципів роботи частин і механізмів зброї при стрільбі, правил догляду та збереження зброї і боєприпасів забезпечують вміле застосування їх у службовій діяльності.

Практична значущість цих методичних рекомендацій полягає в тому, що здобувачі вищої освіти:

- вивчили правові підстави та порядок застосування зброї;
- вивчили матеріалу частину зброї (автомат Калашникова «АК-74»);
- вивчили заходи безпеки при користуванні стрілецькою зброєю;
- можуть навчитися швидко готуватися до стрільби.

Дані рекомендації по практичному поводженню з автоматом Калашникова «АК-74» допоможуть здобувачам вищої освіти навчитись застосовувати зброю у реальних умовах службової діяльності.